

**Beschouwingen bij
"De psychologie van het
Totalitarisme"
van Mattias Desmet**

-- Wouter Mareels –

**Live op
<https://woutermareels.substack.com>**

06.12.2022

Inhoud

Inleiding van De Psychologie van het totalitarisme	7
Deel 1: Wetenschap en haar psychologische effecten:	29
hoofdstuk 1 Wetenschap en ideologie	30
hoofdstuk 2 Wetenschap en haar praktische toepassingen	48
hoofdstuk 3 De kunstmatige maatschappij	58
hoofdstuk 4 Het onmeetbare universum	75
hoofdstuk 5 Het verlangen naar een meester	100
Deel 2: Massavorming en totalitarisme:	130
hoofdstuk 6 De opkomst van de massa	130
hoofdstuk 7 De menners van de massa	171
hoofdstuk 8 Complot en ideologie	191
Deel 3: Voorbij het mechanistisch wereldbeeld:	233
Inleidende bespreking	233
hoofdstuk 9 Het dode versus het levende universum	246
hoofdstuk 10 Materie en geest	292
hoofdstuk 11 Wetenschap en waarheid	352
Besluitende bespreking	383

Inleiding van deze bespreking

In februari 2022 verscheen het boek "*De psychologie van het Totalitarisme*" van Prof. klinische psychologie aan de UGent, Mattias Desmet.

Dit belooft een boeiend boek te zijn om meerdere redenen. Ten eerste omdat het boek is geschreven door een collega in mijn vakgebied, de psychologie, meer bepaald de psychoanalyse. Het benieuwt me hoe de psychoanalytische theorieën zullen toegepast worden op groepsprocessen. Onze gedeelde inspiratiebron Freud heeft hierover wat neergepend, onder andere "*Massa-psychologie en Ik-analyse; de toekomst van een illusie*" (1921). Benieuwd wat daarmee gedaan wordt. Andere reden is het gegeven dat er gedurende de voorbije corona-crisis heel wat zaken zijn gebeurd waarbij men zich zeer terecht vragen kan stellen, zoals het ontstaan van een soort collectieve groepsgeest waarbij goede en minder goede beslissingen genomen werden en die met een opmerkelijke volgzzaamheid (?) uitgevoerd werden. Of zo lijkt het toch, lockdownparties, verboden betogingen die toch plaatsvonden, cafeetjes die stiekem open bleven,... we hebben die zaken ook allemaal gezien. Dergelijke periodes uit onze collectieve geschiedenis zijn steeds het bevragen waard, want de geschiedenis heeft ons

geleerd dat groepsdynamieken positief kunnen bijdragen aan de mensheid, bvb terwille van het uitroeien van de pest, of het afremmen van het Derde Rijk en z'n mensonteringen). Maar we leerden ook dat ze diezelfde mensheid al even goed op de rand van de (zelf)vernietiging kunnen brengen, zoals Het Derde Rijk zelf bijna deed. Daarom is het steeds nuttig ons af te vragen in wat voor groepsdynamiek we beland zijn, wat die tot doel heeft, waar die finaal wel of niet toe leiden kan, wat de schade en de voordelen ervan zijn,... Vele groepsdynamieken ontstaan vanuit een goede bedoeling, maar kunnen de groep naar een (zelf)vernietigende spiraal voeren. Het is dus zeker nodig deze dynamieken kritisch onder de loep te nemen. Meer nog, de kennis erover zou best geïntegreerd worden in de politieke besluitvorming. Enkele extra experts in groepsprocessen en sociologen zou zeker geen kwaad gekund hebben bij het beheren van de voorbije corona-crisis.

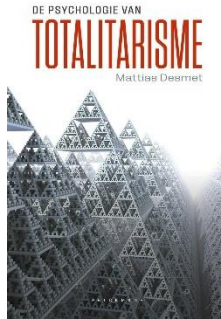
Maar het opzet van deze tekst is niet het in ogenschouw nemen van de meerdere blunders, textbook-voorbeelden van slechte communicatie(-strategieën), soms onlogische beslissingen van de vele nationale regeringen die onverwacht moesten roeien met de riemen die ze hadden bij het uitbreken van een full-blown crisis waarvan ze de reikwijdte nog niet

konden inschatten, en al struikelend doorheen het struikgewas van het voortschrijdend inzicht toch de weg naar een exit uit deze pandemie vonden. Er zijn andere mensen die dat beter kunnen beoordelen. Het opzet van deze tekst is het boek van mijn collega te bespreken.

De cover van het boek

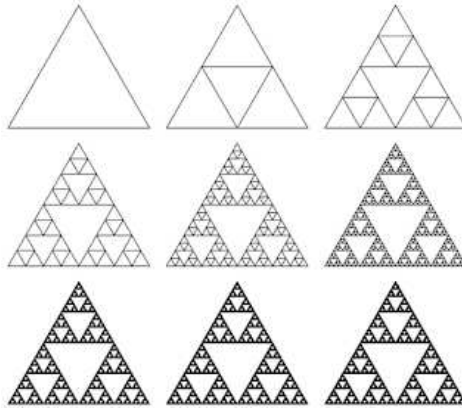
Op de cover zien we meerdere pyramides van Sierpinski-driehoeken.

Gezien het opzet van het boek een goede keuze: het betreft een fractal, wat een zelfgelijkende figuur is die ontstaat door replicatie van steeds dezelfde regel. Hoeveel men ook inzoomt of uitzoomt, men blijft dezelfde gelijkaardige vormen weer ontmoeten, deze minimale 'fracties' herhalen zich en vormen zo samen weer dezelfde figuur op een grotere schaal, en deze grotere figuren herhalen zich ook om dan weer een nog grotere gelijkaardige figuur te vormen.

Deze driehoeken zijn zeker niet lukraak gekozen. Sierpinski-driehoeken ontstaan namelijk door het *herhaaldelijk toepassen van steeds dezelfde eenvoudige regel*: zet drie punten ver uit elkaar op een blad, voeg een vierde punt toe binnen de driehoek, neem een lat, deel de afstand tussen dat 4e punt en een willekeurig punt van die eerste 3 door 2 en zet daar een punt. Zet 3 punten uit in een driehoekvorm en plaats er een vierde bij en pas de regel toe. Nodig mensen uit om lukraak hetzelfde te doen. Totaal onwetend van het einddoel of -product kan iedereen hier aan meewerken en punten plaatsen, gewoon steeds allemaal dezelfde regel volgend. Dit mondt uit in een structuur, en wanneer men blijft doorgaan repliceert deze zich fractal-gewijs. In hoofdstuk 8 argumenteert Mattias Desmet dat mensen op die manier ook als "gehypnotiseerd" meewerken (door steeds allen onwetend van wat ze helpen te realiseren, de eenvoudige regel toe te passen)

aan het realiseren van een (totalitaire) structuur op alle niveaus waarop men inzoomt.

Op de cover ziet het er allemaal nog dramatischer uit, we zien hier hoe het toepassen van een eenvoudige regel leidt tot massieve structuren die doen denken aan de mastodontsteden uit sommige post-apocalyptische films. De idee dat iedereen op alle mogelijke hiërarchische niveaus zou meewerken, onwetend en ongetwijfeld goedbedoelend

Qua waarschuwing kan dat wel tellen dus.

De inleiding van “De psychologie van het Totalitarisme”

Het ontstaan

Het ontstaan van dit boek wordt toegelicht: het concept "totalitarisme" diende zich bij Desmet voor het eerst aan in november 2017. Volgens Desmet kon het toen al niet meer worden ontkend: de greep van de overheid op het privé-leven, het afkalvende recht op privacy, toenemende censuur van alternatieve stemmen binnen het klimaat-debat, intrusieve acties door veiligheidsdiensten, de opkomst van de woke-cultuur en de klimaatbeweging... de roep om een hyperstrenge overheid vanuit de bevolking....

Ja en nee. Zoals hij de toenemende greep van de bureaucratie en technologisering zegt te ervaren, daar valt zeker iets voor te zeggen. Er is inderdaad een *afname van bepaalde vrijheden*, men kan niet zomaar om het even wat meer zeggen zonder iemand op z'n zere tenen te trappen. Er is zeker een toename van *controle*

te bespeuren, vraag is of deze zo pervasief aanwezig is in onze samenleving. Vinden we die terug in alle domeinen van ons leven: in ons liefdesleven, ons huishouden, in iedere app op onze gsm, overal op de werkvloer, op iedere straathoek? We beginnen inderdaad meer en meer van dergelijke symptomen te zien, doch vnl steeds binnen een beperkte context van 'instituten' en organisaties. De door hem vermelde intrusieve acties door veiligheidsdiensten zijn - hoe laakbaar ook m.i. - in de eerste plaats gericht geweest op Syrische en andere transmigranten die in ons land passeerden, wat het ook niet goed praat, geheel niet, maar het wijst op de *schaal* waarop het zich afspeelt: het zit niet overal. Zien we in alle geledingen van onze samenleving nu grensoverschrijdend gedrag gepleegd worden door veiligheidsdiensten? Het is niet dat overheidsintrusies die gedragen worden door een breed instemmende en meewerkende bevolking zich woekerend over ons hele leven verspreiden. Er zijn hier en daar overschrijdingen, ja, zeker, maar het zijn slechts de 3 stippen van de driehoek en slechts enkele toepassingen van de regel, de Sierpinski-driehoek staat er nog niet...

De Sierpinski-driehoek staat er nog niet...

Ik zie het niet, maar ik kan blind zijn. Of nog slapen. Voor zover ik kan observeren werken onze veiligheidsrendels nog steeds goed genoeg: er is nog steeds ruimte voor debat, ook al worden sommige stemmen gesmoord en nadien meer beluisterd omdat de grotere consensus-groep in tijden van snelle beslissingen vaak de collectief meest gedragen idee volgt; ze hebben toch hun stem mogen hebben. Dat wil niet zeggen dat men wou blijven luisteren naar die alternatieve stemmen, er waren nog genoeg politici en partijen die tegengas gaven en bepaalde regels afkeurden, al hield men zich soms schromelijk in, helaas... De alternatieve stemmen hebben mogen spreken, helaas werden ze niet altijd gehoord of bleven ze in de minderheid waardoor er niets mee gedaan werd. Een schaduwkant van de democratie, maar democratie desalniettemin. Men merkt dat Desmet op andere momenten op negatieve wijze verwijst naar 'wokeïsme', wat men soms ook de dictatuur van de gevoelige minderheden noemt. Wat hem niet tegenhoudt om zelf gevoelig te zijn over het niet gehoord worden van deze door een beperkte groep gedeelde opinie en gevoeligheid (voor prikken).

Ook in het licht van de voorbije coronacrisis kan men dit stellen: er waren steeds politici die zich uitspraken tegen bepaalde al dan niet absurde maatregelen, men

rolde bij dalende cijfers over elkaar om versoepelingen te kunnen aankondigen om daar electoraal mee te scoren, terwijl anderen net probeerden af te remmen uit angst voor een heropleving. Niet iedereen was het eens met de corona-maatregelen en dat was overal goed te horen: op straat, bij vrienden, in de winkel, onder familie... er werd gemord en gediscussieerd, de ene was er voor, de ander vond het nodig, nog iemand vond het noodzakelijk, een vierde vond het autoritair machtsmisbruik wat gebeurde, de ene wou de regels streng handhaven, de ander wou ze rekken of naast zich neer leggen. Hoewel de lockdowns een soort van rust lieten neerdalen over de oververhitte maatschappij met toenemende vervreemding, psychofarmacagebruik en burn-outs, hoewel de mensen blij waren met deze herwonnen rust, toch was het niet dat de mensen allemaal blij waren met deze maatregelen, in tegenstelling tot de perceptie van mijn collega die de indruk wekt dat de meerderheid stond te juichen om de maatregelen. (20% pro de maatregelen, 60% volgers, zoiets). Laat ons La Boum en de coronamarsen niet vergeten bvb. Deze betogingen waren een uiting van onvrede met de maatregelen en deze werden niet onderdrukt. Wat wel onderdrukt werd tijdens die marsen, waren uitingen van publieke ongehoorzaamheid met betrekking tot de opgelegde 'social distancing', een van de meest effectieve corona-

maatregelen helaas. In de kranten, op sociale media kon men allerhande stemmen horen: onder andere op de pagina van Desmet konden mensen zich uitleven in verschillende gradaties van afkeuren van de maatregelen en ontkennen van (de ernst van) het virus alsook het erbij sleuren van ieder denkbaar complot. Daarnaast vond men ook op die pagina andere stemmen die 'het narratief' (i.e. het narratief van de overheid, de "gehypnotiseerde massa", de onkritisch meewerkende "mass social media" (MSM)) ook niet per se volgden en die toch een kritisch geluid lieten horen in relatie tot de zich oa aldaar vormende theorie van het totalitarisme. Een redelijk breed scala aan verschillende geluiden, opdat we zeker niet van een monolithische massa kunnen spreken. Ieder denkbare waanzinnig idee is op die pagina toegestaan, maar mensen die trachtten tot een kritisch gesprek te komen werden geblokkeerd. Wat suggereert dat Desmet voornamelijk een massa juichende volgers wenst.

Er werden in de openbare communicatie en publieke media echter ook wel stemmen gesmoord, al is dat gewoon een kwestie van het hoe wetenschappelijke consensus steeds werkte en werkt. In navolging van Thomas Kuhns *The Structure of Scientific Revolutions* kan men stellen dat zolang de huidige theorie de wereld afdoende kan verklaren zonder dat er te veel

anomalieën zijn die niet door de theorie kunnen verklaard te worden, men voortborduurde op bestaande theorieën die functioneren als een *paradigma* of bril. Eens er te veel anomalieën opduiken, volgt een crisis en dient de theorie herdacht te worden. Daarbij is het nodig dat voldoende (van elkaar losstaande) groepen van wetenschappers gezamenlijk het nieuwe paradigma willen navolgen opdat er een paradigmashift kan plaatsvinden en de nieuwe theorie kan aangenomen worden. Eén van de noodzakelijke elementen hier is dat er voldoende *kritische massa* moet zijn die mee wil kantelen in een nieuw paradigma dat er dan ook in slaagt de anomalieën mee op te nemen in de verklaring. Een grote "theory of everything" is dan aantrekkelijk, hoewel dat soort theorieën er vaak geheel naast zit omdat ze de werkelijkheid teveel reduceren tot slechts enkele concepten of gesloten en autologisch zijn.

Bij afwezigheid van dergelijke kritische massa gebeurt dit niet en worden de stemmen van de alternatieve paradigmata niet gehoord. Is dit een goede zaak? Neen. Toch niet wanneer concrete waarnemingen genegeerd worden door dat paradigma, dat is dit pragmatisch gezien een onzinnige oefening, erger nog, onverantwoord. Doch deze alternatieve paradigmata negeren is geheel niet erg wanneer deze nieuwe

paradigmata waarnemingen negeren, of meer nog, zelf nieuwe anomalieën oproepen en de onverklaarde fenomenen eerder doen toenemen dan afnemen.

Wanneer het gaat om commensurabiliteitsproblemen (kan men het probleem wel degelijk vaststellen of dient men een nieuw meettoestel te gebruiken omdat het oude toestel dat gebaseerd is op het oude paradigma de werkelijkheid niet afdoende meet?), dan dient men z'n bril waardoor men kijkt, z'n paradigma, best te vervangen of minstens op te poetsen. Soms is het probleem incommensurabel, en dan is een nieuw paradigma nodig.

Wanneer een eenvoudige vaststelbare realiteit miskend wordt door een groep die een paradigma huldigt, is het niet vruchtbaar en pragmatisch gezien niet verantwoord om in tijden van crisis even gezellig gaan koffie te drinken met iedere alternatieve stem aangezien deze filosofische acrobatische toeren meestal geen oplossingen aanreiken. Neem nu "*The Great Barrington Declaration*", waarbij men pleitte voor een omgekeerde lock-down waarbij voornamelijk de zwakkeren zouden geïsoleerd worden. Wanneer we terugblikken op de horror die zich in rusthuizen en woonzorgcentra heeft afgespeeld lijkt dit allerminst een goed idee.

Bijna te letterlijk?

Indien deze overtuiging over het oprijzende *totalitarisme* reeds sinds 2017 in Desmet zijn gedachten zit, en hij hoe langer hoe meer in alles de vage voortekens begon te zien van een nakend totalitarisme, kan men zich afvragen of de notities die hij toen nam met betrekking tot het totalitarisme dat hij toen reeds overal zag, niet zijn gaan fungeren als de drie eerste punten van zijn Sierpinski driehoek. De corona-pandemie, een duidelijke chaosfactor, lijkt dan het 4e punt dat op het blad gezet wordt en het chaos-spel in gang zet. Waarna hij zijn totalitarisme nog meer "overal" zag. De déjà-vu. Steeds opnieuw. Unheimlich.

Wat boeiend is hierin, is dat de Sierpinski-driehoek niet alleen wiskundig interessant is, maar tegelijk ook één van de mooiste grafische voorstellingen is van wat een *self-fulfilling prophecy* is. Door je gezichtspunt van waaruit je kijkt te plaatsen binnen de coördinaten van jouw paradigma, en vanaf daar de relatie van dit gezichtspunt tot wat je al kent te bedenken, én dit steeds te herhalen, repliceer je je eigen visie tot in het oneindige en duik je in de konijnenpijp van de *confirmation bias*. In psychoanalytischer termen zou je deze vorm van self-fulfilling prophecy ook 'fantasmatische herhalingsdwang' kunnen noemen.

Door in een relatie te herhalen wat men reeds kent, eindigt men vaak met de bevestiging van wat men al dacht dat er ging uit volgen. "*Zie je nu dat ze mij niet willen...*"

Onze crisis

De eerste uitgangspunten van deze inleiding zijn *deels* waarachtig en te volgen, wat het verleidelijk maakt om mee te stappen in de ombuiging van de realiteit.

- Er deed zich inderdaad een *crisis in de wetenschap* voor, de replicatiecrisis is een feit, veel onderzoek meet totaal niet wat het beweert te meten. Een mooi voorbeeld hiervan, oa met vele uitgebreide analyses van de statistiek waar de these op steunt is het boek *CBT: The Cognitive Behavioural Tsunami: Managerialism, Politics and the Corruptions of Science* door Farhad Dalal (2018), waarin haarfijn aangetoond wordt dat therapievormen die op Cognitieve Gedragstherapie gebaseerd zijn opgedrongen worden aan de mensen als 'meest effectieve' therapie omdat enkel deze therapie-stroming continu gebruik maakt van statistiek om zijn eigen effectiviteit te bewijzen en zo opgenomen te worden in terugbetaalde therapie-vormen die door de (zorg)verzekeraars geaccepteerd worden als "wetenschappelijk". Behaviouristen zijn systematisch

in het voordeel omdat verzekeraars zich graag baseren op statistiek, en vnl behaviouristen effectstudies doen. De andere therapeutische stromingen, en vooral de psychoanalyse, huldigen nog steeds het principe dat de mens, gedacht als 'mentale relatie tot z'n eigen buitenwereld' onmeetbaar is. Wat we willen, zijn in onze gedachten, in ons lichaam, met en door ons lichaam, maar daarbinnen in gedachten... dat valt niet te schatten en is nauwelijks kenbaar voor onszelf. In dat opzicht is het eigenlijk opmerkelijk dat Desmet in zijn doctoraat trachtte de mens te meten via het tellen van woorden, thema's, frazen,... Terwijl iedere psychoanalyst bijna doctrinair weet dat dit niet mogelijk is, zag Desmet dat schijnbaar niet. Getuige een petitie van enkele

collegae: [https://www.petities.com/psychoanalyse_aan_de_ugent - evaluatie van een verhouding](https://www.petities.com/psychoanalyse_aan_de_ugent_-_evaluatie_van_een_verhouding) .

Misschien ging hij op zoek naar Lorenz-attractoren in de gestructureerde chaos van woordtellingen? In ieder geval, zijn later werk toont aan dat hij alsnog ontwaakt is geraakt. Niet dat hij plots zag wat alle andere slapenden niet zagen. Neen, wel dat hij als enige slaper plots wakker schoot en zag wat iedereen altijd al zag en wist. Helaas lijkt dat dan doorgeslagen te zijn in het absolute: daar waar de verwetenschappelijking via statistiek van vooral in de menswetenschappen de grootste gebreken vertoonden, vergroot Desmet dat

uit tot op een alomvattende schaal alsof gewoonweg alle onderzoeken waardeloos zijn. Hij veegt verderop eigenlijk de wetenschap op zich van tafel wegens "flawed". Natuurlijk is er steeds een tekort, geen enkele echte wetenschapper gelooft in de absolute waarheid van zijn stellingen. Iedere academisch gevormde hoort te weten dat er meetfouten zijn, vals-positieven en zo voort. Daar bestaan RCT-studies voor. Maar hier zien we Desmet in zijn boek zijn gebruikelijke methodiek toepassen, net zoals bij de door hem vermelde intrusieve acties door veiligheidsdiensten, welke voor hem de voorbode zijn van een 1984-achtige machtsgreep op ons privéleven. Schaalvergroting. Of verkleining, naargelang in welke richting je de Sierpinski-driehoek bekijkt. Maar in ieder geval zien vele fractals er, zoals de Mandelbrot-set, op verschillende schalen hetzelfde uit. Op alle niveaus. Hetzelfde. Totalitair.

- Ook de toenemende gevolgen van de *neoliberale meritocratische samenleving* - zoals omschreven door Paul Verhaege in de meeste van zijn boeken voor het bredere publiek - brengt vele ziektes met zich mee: ziektes van het lichaam, het lijden van de geest, het ziek zijn van de relatie met de wereld om ons heen: burn-outs, zelfmoorden, doelloosheid, psychofarmaca, toenemend narcisme op sociale media,... er waart een

ziekmakend spook onder onze gelederen, het spook van het neoliberale kapitalisme.

https://www.financieelonaafhankelijkblog.nl/wp-content/uploads/2018/03/paul_verhaeghe_neoliberal_e_meritrocatie.pdf

- En wat geschreven werd over de *covid-19-pandemie* klopt - deels. Desmet is hier nogal directief in zijn keuze van pandemie-momenten en zijn interpretatie ervan. Zijn wat stiekeme licht-ironische toon bij de bespreking ervan toont ook dat hij het duidelijk niet eens was met 'het narratief van de massa'. Daarnaast verdraait hij hier en daar de werkelijkheid om zijn narratief over de ontspoorde technocratische samenleving te doen kloppen. Zo stelt hij dat 'ze op een bepaald moment **alle** doden als coronadoden telden, ook mensen die pakweg aan een hartaanval gestorven waren'. Deze ombuiging van de werkelijkheid dient vooral om een narratief te kunnen smeden van een narratief waarbij hij 3 verschillende verhaallijnen tracht samen te vlechten en lassen:

1/De tijdsgeest met z'n transgressies op menselijke vrijheid: eerste punt. 2/De paradigmatische crisis van het (deels) falende wetenschapsbeeld zoals geïllustreerd door de replicatie-crisis: punt twee.

3/De ziekten van de tijd, oa opgewekt door het

neoliberale kapitalisme: derde punt dat de driehoek sluit.

Tijdsgeest-wetenschappelijk paradigma-ziekte :
schijnbare agens (agens wordt hier en in het vervolg van de tekst bedoeld als ‘handelend wezen’ of ‘handelende instantie’), Ander en product.

Enter chaos.

Tijdens de pandemie werd de (herwonnen) groepsgeest toegevoegd als vierde punt, de agens. Er moet wel ergens een agens zijn opdat een systeem dynamisch kan zijn. In Desmets analyse treffen we hier de mensheid zelf, de massa, die als een bende blinde lemmings plots in een zelf-gecreëerde hypnose of "*duivels pact*" met z'n leiders collectief beslist de afgrond in te rennen door allen op alle niveaus en in alle beroepen dezelfde nieuwe denkfouten te beginnen maken. Ook de ongeschoolden in de betreffende materie die zich Dunning-Kruger-gewijs aanmaten mee te kunnen met de pandemie-informatie in de nieuwsberichtgeving, die vaak zelfs niet minimaal bekend zijn met bepaalde wetenschaps-methodologische denkpaden, zouden deze denkfouten dus ook moeten maken? Straf! De ziekmakende mechanistische technocratie blijkt zodanig pervasief te

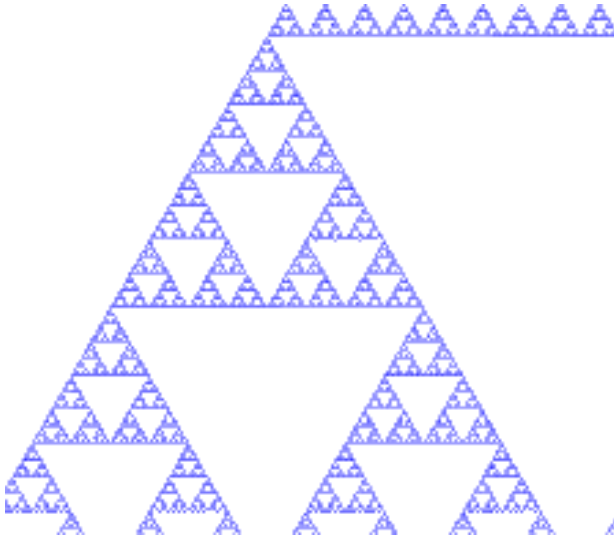
zijn dat de hele massa erdoor begeistert is. Dat moet wel, hoe geraakt men anders aan het door Desmet veronderstelde 'feit' dat **alle** mensen die overleden in 2020 op een bepaald moment allen geteld werden als coronadoden. Dat zou een verwezenlijking van formaat zijn om alle artsen, notarissen en wie nog allemaal te laten samenwerken. Zeker gezien het gegeven dat er reeds wel dissidentie is. Maar goed ook, zo ontstaat er geen monolithische massa. In ieder geval zit er geen kwade boosdoener achter het stuur, "*ze doen het zelf*", stelt Desmet verderop. In zijn boek is hij heel apologetisch voor de misdaden van het nazisme, want de Joodse raden hebben gewoon zélf meegewerkt aan de vernietiging van de Joden zelf. Misschien verklaart dit waarom hij zo populair is bij extreemrechts?

Iedereen werkt eraan mee, door onze wetenschaps-ideologische verblinding die ons samenleven heel diepgaand beïnvloedt doen we dit allen zelf, er is geen complot! betoogt hij, alleen een doorgeschoten ideologie van kentrang en controle. Er is geen complot, de toekomst ligt open en bloot op tafel, betoogt hij. Er is dus raar genoeg wél een plan, een zichtbaar plan en dus geen complot, maar je ziet niet en merkt het pas op wanneer je doorheen zijn narratief leert zien dat je eigenlijk met een technocratische bril keek naar de werkelijkheid. Wanneer je die afzet

ontwaak je... niet verborgen en toch verborgen. De dingen zijn niet verborgen, hun verborgenheid is verborgen. À la *The Purloined Letter* van Poe. En dit plan kent ook boosdoeners: de Orwelliaanse technocratische varkens (hiermee verwijst hij naar de virologen-experts en beleidsmensen) willen ons in een technocratisch-medisch experiment herleiden tot een qr-code. Maar tegelijk leiden ze ook niet, ze zitten net als de massa in een hypnose. Een duivels pakt tussen de massa en de leiders...

Het weze dus duidelijk dat wat volgt in dit boek van Desmet geen open onderzoek zal zijn, doch eerder een propaganda-pamflet dat noodgedwongen de werkelijkheid zal ombuigen en vlechten opdat zijn narratief kan uitmonden in dit veronderstelde technocratisch-medisch experiment van totalitaire grootteorde. Schaalvergroting. Alsof hij 3 punten heeft genomen, en deze heeft laten fractaliseren tot een totalitair beeld van een driehoek. Een driehoek met een totalitaire drang, echter gevangen binnen zijn eigen 3 punten. Tijdsgeest-paradigma-ziekte. Dat krijg je met een groei naar binnen toe. De variatie van de figuren stijgt en groeit meer naar buiten met complexere sets van interagerende factoren. Slechts 3 factoren nemen om onze samenleving mee te laten ageren en evolueren zoals in een 'god-simulatie'-game, leidt tot simpele

replicatie en een overrompeling van zichzelf door zichzelf. De samenstelling van verschillende subgroepen en bewegingen, types mensen, roots en religies is zodanig divers en complex dat een systeem gebouwd op slechts 3 punten te kort schiet en leidt tot een implosie binnenin zichzelf (door de totalitaire drang van de driehoek).

In bepaalde interviews stelde hij dat het totalitarisme er uiteindelijk niet zal komen, dat we dat kunnen tegengaan, dat we dat gaan tegengaan, dat dat zal zijn door zijn visie van het vrije spreken, parhessia, te

beoefenen. In andere, recentere interviews wordt ons aangeraden te trillen als een snaarinstrument. Dat de wetenschap finaal de deur uit ligt bij Desmet, toont zich onderandere in deze stelling van Desmet. Het is een soort van preventie-paradox. Wanneer je waarschuwt voor een probleem dat er niet gaat komen, en een oplossing (?) biedt, dan lijkt het alsof je oplossing gewerkt heeft.

Tijdsgeest, paradigma, ziekte en "de waarheid die onder de breukstreep gehouden wordt" maar zich al reeds voorafspiegelt: het totalitarisme... en je hebt een systeem met een discours. Replicatie door de idee van totalitarisme toe te passen op alles:

Sierpinski! Again! Encore ;-)

Na deze inleiding waarin Mattias Desmet zijn selffulfilling prophecy die de basis van zijn denkraam onthulde, volgen nu 3 grote delen: - deel 1: wetenschap en haar psychologische effecten, deel 2: massavorming en totalitarisme, deel 3: voorbij het mechanistische wereldbeeld

Deel 1 - Wetenschap en haar psychologische effecten

Het eerste deel van het boek betracht weer te geven hoe wetenschap evenzeer een ideologie is, hoe dit zijn effecten heeft op de werkelijkheid en onze perceptie ervan, hoe dit ons gedrag stuurt en hoe dit vormgeeft aan onze huidige maatschappij. Van daaruit wordt de sprong gemaakt naar de limieten van de wetenschap, hoe wij daarmee omgaan en welke effecten deze limieten hebben.

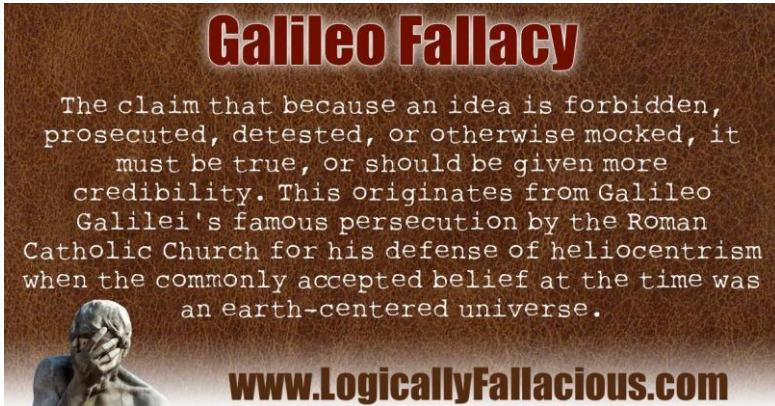
Het schijnt me belangrijk een tekst ook te lezen op z'n verschillende grotere 'onderdelen' en hun - binnen de logica van de tekst en diens gerichtheid op een (te overtuigen) lezer - beoogde doelen. De vorm en de functie van de boodschap dus.

Hoofdstuk 1: Wetenschap en ideologie.

Galileo

Gezien de auteur zich op zijn persoonlijke Facebook-pagina vaak bedient van de zogeheten *Galileo Gambit* is het interessant op te merken dat hij aanvangt met Galileo Galilei. De Galileo Gambit is een retorische drogredenering waarbij gesteld wordt dat Galileo het bij het rechte eind had, maar toch gecensureerd werd, waaruit men "logisch" gesproken doch verkeerdelijk afleidt dat wie gecensureerd werd, wel gelijk moest hebben. Dat de auteur om zijn ideeën "gecensureerd wordt" (of eerder: geen platform geboden wordt, tenzij bij figuren zoals "de complotpaus van Vlaanderen" Peter Vereecken, alsook Carine Knapen, Germaanse-geneeskunde-fan Brecht Arnaert, conspiranoïa-goeroe Alex Jones,... lieden die eerder te situeren zijn aan de extremere zijde van libertarisme, identitair rechts, conspiracy-fantasten en post-thruth-zwendelaars),

bewijst dus volgens deze drogredenering dat hij het wel bij het rechte eind had.

A graphic with a dark brown, textured background. At the top, the title "Galileo Fallacy" is written in a large, bold, red serif font. Below the title, a block of text in a white, monospaced font explains the fallacy: "The claim that because an idea is forbidden, prosecuted, detested, or otherwise mocked, it must be true, or should be given more credibility. This originates from Galileo Galilei's famous persecution by the Roman Catholic Church for his defense of heliocentrism when the commonly accepted belief at the time was an earth-centered universe." In the bottom left corner, there is a small, grayscale image of a man's head and shoulders, possibly Galileo, with his hand to his face in a contemplative or distressed pose. In the bottom right corner, the website address "www.LogicallyFallacious.com" is written in a bold, white, sans-serif font.

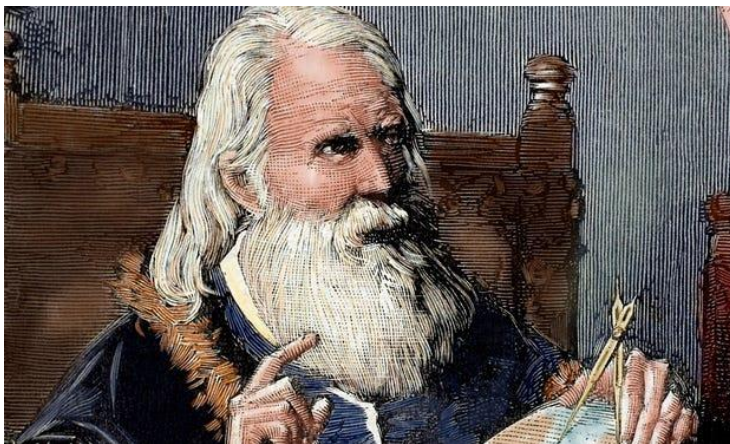
Galileo Fallacy

The claim that because an idea is forbidden, prosecuted, detested, or otherwise mocked, it must be true, or should be given more credibility. This originates from Galileo Galilei's famous persecution by the Roman Catholic Church for his defense of heliocentrism when the commonly accepted belief at the time was an earth-centered universe.

www.LogicallyFallacious.com

Terug naar Galileo. Velen zijn waarschijnlijk bekend met het verhaal van Galileo Galilei: op een zomerdag in 1582 zit hij in de Dom van Pisa en merkt dat er een schijnbaar wiskundige wetmatigheid vervat zit in een slingerbeweging van de lampen die aan een ketting bevestigd zijn aan het gewelf. Dat moment symboliseert volgens Desmet “*de essentie van de culturele en maatschappelijke evolutie die zich de eeuwen daarna zou afspelen. (...) Het godsdienstige discours (...) verloor zijn autoriteit. In plaats van kennis en weten buiten zichzelf te lokaliseren en te beschouwen als iets dat door God aan de mens gereveleerd wordt, groeide het vertrouwen dat de mensen zelf tot*

kennis konden komen. Het enige dat hij daarvoor moest doen was de methode van de wetenschappen volgen, dat wil zeggen, met zijn ogen de feiten registreren en met zijn verstand logische verbanden ertussen leggen. Het religieuze discours had de blik van de mens duizenden jaren lang naar binnen doen keren, gericht op de mens als weten met lusten en driften, dat liegt en bedriegt en zich verliest in uiterlijke schijn, dat zich moest voorbereiden op de dood die hem ooit zal komen halen. Als de mens leed onder de wereld, de schepping van God, dan kwam dat omdat er iets aan hem mankeerde als moreel en ethisch wezen, omdat hij in zonde leefde. Niet de wereld moest in vraag gesteld worden, maar de mens zelf. Met de opkomst van de wetenschappen veranderde dat: de mens geloofde dat hij met de kracht van het verstand de wereld kon aanpassen en zelf kon blijven wie hij was."

Het klopt dat we hier een omslag zien in "het denken van de mensheid", men ziet hier de verlichtingsgedachte ontstaan vergezeld van ethische implicaties. Men geloofde grotendeels dat "het boek van het universum" geschreven is in de taal van de wiskunde. Natuurlijk had dit ook andere gevolgen: men ging daarbij in tegen de geldende godsdienstige dogma's, ze spraken deze waarheid soms insisterend op gevaar van eigen leven.

Waarheidsspreken

We zien hier al een voorbode voor wat later gaat volgen, toch zeker gezien zijn verwijzingen naar het "waarheidsspreken" (M. Foucault) en later nog naar de "parhessia", het waarachtige spreken. "Waarheidsspreken is gevaarlijk, maar ook noodzakelijk." Desmet bereidt ons er reeds op voor dat hij, met zijn nieuwe inzicht, ook zal verbrand worden, zeker wanneer hij 'waarachtig' spreekt, gedreven door het heilige vuur van de noodzaak ons te behoeden voor wat gaat komen als we niet naar hem luisteren. Dat hij gecensureerd wordt, maakt van hem de nieuwe Galileo Galilei. Ziedaar het veelvuldige gebruik van de Galileo Gambit op zijn facebook-pagina (genre: 'beste volgers, ik ben weer eens gecensureerd, het moet dus wel waar zijn wat ik zeg').

Vervolgens lezen we een eulogie op de openheid van geest, wat natuurlijk een mooie zaak is: men kan pas het beste aan wetenschap doen wanneer men z'n voorafnames kan loslaten. Alras belanden we samen met de auteur aan bij een exponent van een verregeande openheid: de relativistische versie van quantumfysica: "Schrödingers kat", "het onzekerheidsprincipe" van Heisenberg en Niels Böhrs verwijzing naar de poëzie die hij nodig had om te omschrijven wat hij tússten de atomen waarnam onder zijn electronen microscoop. "When it comes to atoms, language can only be used as poetry," zou Böhr gezegd hebben, zij het vnl om de ontoereikendheid van de taal aan te duiden en niet om ons aan te sporen nu enkel nog met metaforen en poëzie aan de slag te gaan wanneer we aan wetenschap willen doen.

Deze passage wordt nauwelijks uitgewerkt in het boek, al lijkt ze wel de bron voor al het wetenschappelijke relativisme (of het fallacieuze gebruik van dit relativisme) dat verder doorheen het boek volgen zal. Bij dergelijke 'wetenschapsfilosofische' benaderingen is er het risico dat er al snel overgegaan wordt naar "quantum-quatsch": een soort van new-age-interpretatie waarbij men er radicaal doorgeslagen postmodern pseudo-lacaniaans of pseudo-Boeddhistisch van uit gaat dat onze buitenwereld die we waarnemen en nadien interpreteren aan de hand

van een ideologie - of paradigma zoals Desmet het hier eigenlijk hanteert - louter een gedachte, een droom, zoniet een hallucinatie is die we creëren op sensorische basis. We moeten de idee van wetenschap voor de interpretatie van deze sensorische trillingen verlaten en meetrillen, zal de boodschap blijken verderop.

Vanuit de observatie dat een atoom zich tegelijk op 2 plaatsen kan bevinden (door z'n trilling), maar slechts op 1 plek gemeten wordt (nl de plaats waar de observator meet), leidt men af dat het observeren het atoom als het ware creëert, en de waarnemer de werkelijkheid dus creëert (De infame Von Neuman-Wigner-interpretatie, welke Niels Bohr en Schrödinger met hun 'Copenhagen-interpretatie' nooit aanhingen en welke momenteel grotendeels verlaten is, tenzij door new-age-adepten). De wijze waarop deze verwijzing in het corpus van de tekst past, is het aanbrenge van de interpretatie waarbij er overgegaan wordt naar een geloof in het feit dat de louter observatie maakt dat de golf-functie instort en de werkelijkheid zich in de ogen van de observator reduceert tot dat wat de observator meet op dat moment: "wanneer een boom valt in een bos, en er is niemand om dat te horen, is er dan geluid?". Afhankelijk van hoe je geluid definieert is er wel geluid: wanneer je geluid ziet als de interpretatie die onze

hersenen geven aan geluidsgolven is er geen geluid, wanneer je geluid ziet als een geluidsgolf, was er wel geluid natuurlijk.

"En de hele idee van de voorspelbaarheid van de wereld en de dingen - ooit fanatiek verwoord door Laplace - werd door de Amerikaanse wiskundige en meteoroloog Edward Lorenz ongeldig verklaard." Dat een weersvoorspeller dit stelt valt te begrijpen. Het weer is zo een ultra-complex multifactorieel systeem dat het m.i. steeds onmogelijk zal blijven dit afdoende te voorspellen.

"Zelfs al kun je een complex en dynamisch fenomeen - waaronder de meeste natuurkundige fenomenen vallen - strikt vatten in mathematische formules, met die formules in de hand, zijn gedrag geen seconde op voorhand voorspellen". Dit is een dooddoener eigenlijk. Wetenschap gaat niet (exclusief) over het kunnen voorspellen van wat een complex systeem zal doen. Voorspellen wordt in de wetenschap samen met het beschrijven, begrijpen en verklaren wel gezien als de elementaire empirische processen van de wetenschap, doch vooral dan in hun gezamenlijke doelmatigheid om te blijven onderzoeken, hypothesen te formuleren en te toetsen wetende dat het steeds imperfect zal blijven,... niet met als einddoel te voorspellen. In het algemeen is het niet aan de wetenschap om voorspellingen te doen over de wereld,

maar om de gereedschappen in de vorm van uitgangspunten, methoden en technieken te leveren waarmee de maatschappij zelf naar goeddenken kan vooruitzien met een immer hypothetische bril. Toekomstige gebeurtenissen zijn van nature onvoorspelbaar, waardoor een gedeelde geagregerde idee over de toekomst onmogelijk is. Eigenlijk is wat Desmet hier stelt een stroman-redenering: serieuze wetenschap heeft nooit het uitgangspunt de toekomst te voorspellen. Wetenschap aldus afrekenen op haar onvermogen te voorspellen is gewoon niet correct, een stropop-redenering zoals hogerop gesteld. Wetenschap is, zoals Tessa Kerre het stelt "een waarschijnlijkheidsdiagnose met een variabiliteit in zekerheden gaande van misschien tot bijna zeker." Men maakt voorspellingen in de vorm van een hypothese die men aftoetst om zo na te gaan of de voorspelling klopte en de onderliggende (veronderstelde) wetmatigheid klopte, niet om te voorspellen an sich, dat is eerder de winkel van Mme Soleil. Het klopt dus inderdaad dat een groot deel van de wereld niet kan omschreven worden met wetten die becijferd kunnen worden.

Desmet doet verderop in weer een nieuwe stropop-redenering alsof de hele wereld steeds dacht dat wetenschapsbeoefening eruit bestaat “*droge logische verbanden te leggen tussen 'objectief' waarneembare feiten*”, en

hij ons nu de verlichte boodschap brengt dat dat niet zo is. Qua toepassing kan het beter, maar daar zijn de menswetenschappen voor, ze dienen zich evenwel eerst nog te emanciperen van de geneeskundige evidence-based insteek die voornamelijk geschoeid is op maat van (zorg)verzekeraars. Eigenlijk was Desmet de enige die sliep maar nu plots wakker schiet en zijn nieuwe warme water op een wat extreme wijze extrapoleert en datgene wat iedereen reeds zag klasseert als een maffe droom.

Desmet gaat verder:

"Wetenschap zou daarentegen gerealiseerd dienen te worden door een vermogen tot empathie, "een soort resonerend invoelen met het fenomeen dat onderzocht wordt". "Wetenschap stoot daarbij op een kern die zich aan elk logisch discours onttrekt en die zich enkel in de taal van poëzie en metaforen laat beschrijven. Het contact met die kern resulteert niet zelden in wat we de seminale religieuze ervaring zouden kunnen noemen - de religieuze ervaring die voorafgaat aan en niet bezoodeld wordt door enige vorm van godsdienstige institutionalisering".

Het lijkt erop of de auteur zich als observator verloor in de interactie tussen object, registratie, observator, waarneming, paradigma, interpretatie, theorie. Alsof hij zijn eigen Ik (in de rol van observator) (meende) te

kunnen opheffen en 'het object' zelf 'puur' meent te kunnen aanschouwen, zoals in een religieuze ervaring.

Dat deze religieuze ervaring de hele kwestie van de instorting van de golffunctie en het probleem van de objectiviteit in verhouding observator-geobserveerde niet wegneemt, lijkt geen echt probleem voor de auteur. Het is natuurlijk interessant om - zoals Galileo - zonder voorafgaande kennis voor het eerst iets te observeren en onderzoeken, daar niet van, maar dit mag geen vrijbrief zijn om voorafgaande kennis meteen van tafel te vegen. Toch is dat wat de auteur hier lijkt te willen gaan doen: wetenschap faalt "want ze kan niet voorspellen", dus moeten we alle voorgaande kennis loslaten om tot onze seminale ervaring te komen? Dit is leuk voor mensen "die zelf op onderzoek uit gaan", die zich niet willen laten "knechten door corrupte en verblinde, gehypnotiseerde schaapachtige wetenschappers", maar dit kan niet op alle wetenschapsbeoefening toegepast worden. Het zou onzinnig zijn het warm water steeds weer opnieuw te moeten uitvinden. En nog onzinniger om op basis daarvan poëtisch-gewijs een mondiale gezondheids crisis te managen.

Of dit "niet-vooringenomen kijken" in functie van wetenschapsbeoefening nu onmiddellijk

gelijkgeschakeld dient te worden met een religieuze ervaring is toch twijfelachtig... anderzijds is deze koppeling wel nuttig om de overstap te maken naar een irrationeel discours... Inderdaad, waarom niet mystieke teksten als de Upanishads gaan lezen. Mystieke teksten zijn interessant om een denkrichting te vinden, ze kunnen metaforen bieden voor wat zich aan het rationele denken onttrekt en ons de limieten van het rationele laten ontdekken. Zo kunnen we inderdaad vermijden in de val te lopen van de idee dat de harde logische droge en rationele wetenschap ons alles zal doen begrijpen. Al geldt dit vooral voor de (mens)wetenschappen: de mens is moeilijk in getallen te vatten, zoals Desmet met zijn doctoraat mocht ondervinden en onderzoeken.

De boom van de wetenschap.

Vervolgens wordt er op verschillende wijzen aangetoond hoe de harde wetenschap, gebaseerd op een mechanistisch-materialistisch denken zo eigen aan de harde wetenschappen, enerzijds tekortschiet en anderzijds ook verworpen is tot een ideologie die de andere wetenschappen zou onderworpen hebben aan dezelfde mechanistisch-materialistische kijk. Dat klopt inderdaad voor een groot deel, men tracht veel te veel de mens te benaderen vanuit de statistiek.

Psychoanalytici zullen inderdaad de eersten zijn die zeggen dat dit niet werken kan, serieuze statistici evenzeer. Via de verwijzing naar de replicatie-crisis en het werk van statisticus Ionannides dat aantoonde dat het merendeel van de wetenschap eigenlijk tot foute bevindingen komt belanden we ineens in een epistemologische crisis, een "*crisis in de manier waarop de mens probeert tot kennis te komen. Onze invulling van objectiviteit is verkeerd, onder andere te veel gebaseerd op het idee dat cijfers de geprivilegieerde manier zijn om feiten te benaderen.*" Dat klopt, maar dat heeft te maken met 'scope': past men de juiste blik, de juiste meetmethode toe op het te onderzoeken gegeven of wezen? Het is, zoals hogerop gezegd, geweten dat de mens moeilijk te meten valt: "*In de chemie en de fysica viel het mee, in de psychologie en de geneeskunde was de toestand dramatisch.*" Desmet is zeker te volgen in zijn stelling hier. Ook wat de geneeskunde betreft die hij in de volgende paragraaf ook bespreekt doet zich dat probleem voor, al is dat niet voor het hele menselijk-medische spectrum. Er zijn perfect meetbare parameters in het menselijke lichaam, alsook multifactoriële complexe systemen, doch dat geldt niet voor het geestelijke aspect dat onderworpen wordt aan de medische blik. En, inderdaad, er zijn problemen met het feit dat verschillende beoordelaars tot verschillende observaties komen (inter-beoordelaarsbetrouwbaarheid). Maar daarmee kan men

niet de hele medische wetenschap overboord gooien. Er bestaat goed en slecht onderzoek, en goed onderzoek laat zich repliceren waarna er op verder kan gebouwd worden. Slecht onderzoek verdwijnt in de plooien van de wetenschapsgeschiedenis en er wordt soms nog even op voortgebouwd, tot men merkt dat het een doodlopend spoor is. Zoals met het 'flogiston' gebeurd is bvb...

Wetenschap en ideologie

Plots wordt er via de lage interboordelaarsbetrouwbaarheid (0,45) een sprong gemaakt alsof niet alleen de psychologie maar meteen de hele medische wetenschap niet betrouwbaar is:

"Toen ik me als jonge onderzoeker op het meetprobleem stortte, dacht ik dat alleen de psychologie in die mate met dit probleem kampte. Later ontdekte ik dat het zich even goed stelt in de medische wetenschappen (en eigenlijk ook in veel andere wetenschapsgebieden zoals we zullen zien in hoofdstuk 4). De gebruikte tests en meetinstrumenten zijn daar - het kan verwondering wekken - niet beter dan in de psychologie. Sla er de grondige overzichtsstudie van Gregory Meyer en collega's maar eens op na."

Om dat te staven verwijst hij naar een artikel van Gregory Meyer en collega's waarvan hij de titel niet volledig weergeeft en wat we hier wel doen: Meyer, G. J., Finn, S. E., Eyde, L. D., Kay, G. G., Moreland, K. L., Dies, R. R., Eisman, E. J., Kubiszyn, T. W., & Reed, G. M. (2001). *Psychological testing and psychological assessment: A review of evidence and issues*. *American Psychologist*, 56(2), 128–165. Laat dit nu grappig of triest zijn, u mag kiezen: het onderzoek stelt namelijk het omgekeerde van wat Desmet beweert: "*This article summarizes evidence and issues associated with psychological assessment. Data from more than 125 meta-analyses on test validity and 800 samples examining multimethod assessment suggest 4 general conclusions: (a) Psychological test validity is strong and compelling, (b) psychological test validity is comparable to medical test validity, (c) distinct assessment methods provide unique sources of information, and (d) clinicians who rely exclusively on interviews are prone to incomplete understandings. Following principles for optimal nomothetic research, the authors suggest that a multimethod assessment battery provides a structured means for skilled clinicians to maximize the validity of individualized assessments. Future investigations should move beyond an examination of test scales to focus more on the role of psychologists who use tests as helpful tools to furnish patients and referral sources with professional consultation.*" (<https://psycnet.apa.org/record/2001-00159-003>). Wat Desmet stelt is gewoon niet waar: het

artikel stelt dat de betrouwbaarheid van de testen goed zit, even goed als de medische. Desmet draait dit om volgens zijn eigen premissen: de psychologische onderzoeken zijn niet goed, dus als de psychologische even goed zijn als de medische, dan zijn de medische even slecht.

Vanaf hier wordt er - op basis dus van een foute aanname mbt de medische wetenschappen op basis van een foute lezing van een artikel over psychologische studies (en niet medische dus) - verder gewerkt aan de afbraak in het vertrouwen in alle wetenschap. "*De problematische kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek roept nogal wat prangende vragen op.*"

Dat het wetenschapsbedrijf een probleem heeft, is algemeen bekend, zeker in de menswetenschappen, maar of men dit dan op fractalesque manier kan gaan extrapoleren naar alle wetenschappen is hooguit dubieus. Wat we er wel in kunnen herkennen is een (niet toepasselijke) schaalvergroting van een probleem, wat in se neerkomt op het vormen van een drogredenering: een "hasty generalization fallacy".

Met die drogredenering is "*de cirkel van dit hoofdstuk rond.*" Inderdaad. De realiteit is omgebogen tot ze past